

การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลlickแมน
เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย*

The Development of An Instructional Supervision Model Based on GLICKMAN' s Principles
to Improve Reading Instructional Competency of Thai Language Teachers

สามารถ ทิมนาค**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลlickแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย และเพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ การนิเทศการสอน ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับแนวคิดการออกแบบการสอนเชิงระบบ (Instructional System Design) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษา วิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของ การนิเทศการสอน 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน 3) นำรูปแบบการนิเทศ การสอนไปใช้ และ 4) ประเมินผลรูปแบบการนิเทศการสอน ประชากร คือครูภาษาไทย ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 565 คน กลุ่มตัวอย่างคือ ครูภาษาไทย จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 จำนวน 166 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์เนื้อหา แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต แบบทดสอบ แบบสอบถาม แบบบันทึก การจัดการเรียนรู้แบบพรรณนาความ (Journal Writing) แบบประเมิน และการสนทนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลlickแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ที่เรียกว่า “AIPDE Model” ประกอบด้วยกระบวนการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ (Information : I) ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติ การนิเทศ (Doing : D) ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศการสอน 3 ขั้นตอนคือ 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2) การสังเกตการสอน 3) การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกต

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและ วิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วัชรวิทย์ เล่าเรียนดี เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด และอาจารย์ ดร.ประเสริฐ มงคล เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

** นักศึกษาหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
E-Mail Address : Timnak11@hotmail.com

การสอน และขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ผลจากการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศการสอนโดยผู้เชี่ยวชาญ 6 คน พบว่า รูปแบบการนิเทศการสอนมีคุณภาพ และผลจากการตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศการสอนโดยการนำไปใช้ ในโรงเรียน พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศการสอนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน นักเรียนมีทักษะการอ่านหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นักเรียนมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันสูงขึ้น ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนของครูภาษาไทย อยู่ในระดับมากที่สุด

ABSTRACT

The purposes of this research were to develop of instructional supervision model based on Glickman's principles to improve reading instructional competency of Thai language teachers and effectiveness verify the supervision model based on Glickman's principles to improve reading instructional competency of Thai language teachers with research and development process and instructional system design. The procedure of developing this instructional supervision model was divided into 4 stages : 1) studying and analyzing the context and assessing the supervisory needs. 2) design and development of the supervision model. 3) implementing the supervision model, and 4) evaluating the supervision model. The population were 565 Thai language teachers. The respondents were 5 Thai language teachers and 166 students of fourth to sixth grade taught . The research instruments were content analysis form, interviewing form, observation form, testing form, descriptive journal writing, evaluation form and focus group . Statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The results of the research revealed that the development of instructional supervision model based on Glickman's principals to improve reading instructional competency of Thai language teachers called "AIPDE Model" consisted of 5 stages – as follow : first stage – assessing (A), second stage - informing (I), third stage - planning (P), fourth stage – Doing (D) which composed of 3 supervision steps : 1) before teaching and supervising 2) observing classes 3) giving feedback after class-observing and fifth stage - evaluating (E). The other finding from empirically investigating of the supervision model's efficiency by 6 experts who consistently approved that the supervision model was

effective. After the implementation of the supervision model, teachers, taking a supervisor role, employed higher supervisory competencies in learning management than before the implementation of supervision model. After the implementation of the supervision model, Thai language teachers, taking a learning manager role, had higher competencies in learning management for developing students' achievement than before the implementation of the supervision model. Students knowledge and reading skills competency were significantly higher than before the model implementation of the supervision model at the level of 0.05. Cooperative Learning behavior of the students were improve. Five Thai language teachers, as supervisors and learner managers, were mutually satisfied with this supervision model at the most satisfactory level. Most students agreed with the teachers' learning management for reading skills at the highest level.

บทนำ

การพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาไทยของเยาวชนไทยเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเนื่องจากสังคมโลกต้องการสื่อสาร การเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา นโยบายของการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนไทยสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จากแนวทางของการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความสำคัญกับการใช้ภาษาไทย โดยระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวด 4 มาตรา 23 ระบุว่า การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องให้ความสำคัญ ทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่อง (4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2545 : 13-14) นอกจากนั้นแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2552-2559 กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทย ข้อ 1 เพื่อพัฒนาคนไทยอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนา โดยกำหนดกรอบนโยบายการดำเนินงานในด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้ ในทุกระดับและประเภทการศึกษา ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ มีสมรรถนะด้านการอ่านและการเขียนภาษาไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553 ก : 17)

กระทรวงศึกษาธิการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และประโยชน์ของการอ่านที่มีต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จึงกำหนดเรื่องการอ่านไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยกำหนดทักษะการอ่านและเขียนไว้เป็นสมรรถนะที่จะต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ความสามารถในการสื่อสารเป็นความสามารถในการรับสารและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษา ถ่ายทอดความคิด ความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึกและทัศนะของตนเองเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและ

ประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาตนเองและสังคมและกำหนดคุณภาพผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2551 : 35-38)

แม้ว่าการอ่านจะมีความสำคัญอย่างยิ่งและได้มีการกำหนดเกี่ยวกับการอ่านไว้ในหลักสูตรการศึกษา ทุกระดับชั้น กระทรวงศึกษาธิการได้สำรวจการอ่านของนักเรียน ในปี พ.ศ. 2549 พบว่านักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ มีร้อยละ 5.98 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552: 24) จึงเป็นภารกิจหลักของโรงเรียนจะต้องจัดการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ และส่งเสริมครูให้พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองและประชาชน ว่าบุตรหลานของตนที่เข้ารับการศึกษาคือได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม ดังกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พุทธศักราช 2553 ข้อ 5 ให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2553 : 2) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะประสบผลสำเร็จได้นั้น ครูถือเป็นปัจจัยสำคัญ เนื่องจากครูเป็นผู้นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติจริงในชั้นเรียน และการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และเทคนิควิธีการของครูแต่ละคน แต่จากรายงานสรุปผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา โครงการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนนาร่อง และโรงเรียนเครือข่ายพบว่า ครูบางส่วนยังไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ โดยยังคงปฏิบัติเหมือนเช่นเดิม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2546 : 26-29) ดังนั้นจึงสมควรมีการพัฒนาครูให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้

การพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูนั้นอาจทำได้หลายวิธี แต่วิธีหนึ่งที่น่าจะส่งผลโดยตรงทำให้ครูสามารถปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ กระบวนการนิเทศการสอน ดังที่ วัชร เล่าเรียนดี (2550 : 8) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นกระบวนการหนึ่งของการจัดการศึกษาที่มุ่งปรับปรุงกระบวนการสอน กระบวนการเรียนรู้ในชั้นเรียน และส่งเสริมพัฒนาความเจริญก้าวหน้าในวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่องที่ส่งผลโดยตรงต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ในการพัฒนาพฤติกรรมการจัดการเรียนการสอน ต้องอาศัยวิธีการ หลากหลายวิธี และวิธีการหนึ่งที่จะช่วยเหลือครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนาตนเอง พัฒนางานการจัดการเรียนการสอนในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน คือ การนิเทศการสอน ซึ่งอาจเป็นวิธีการนิเทศรายบุคคลหรือวิธีการนิเทศรายกลุ่มที่สอดคล้องกับปัญหาและ ความต้องการของครูโดยใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

กลีคแมน และคณะ (Glickman and others 1990 : 185-192, อ้างถึงใน วัชร เล่าเรียนดี 2553 : 120-122) กล่าวถึง การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental Supervision) ว่าเป็นการนิเทศที่คำนึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ ศักยภาพของมนุษย์ ตลอดจนความแตกต่างกันในด้าน ต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะมนุษย์ที่เป็นผู้ใหญ่ (Adult) มีความสามารถการคิดเชิงนามธรรม (Abstract Thinking) ความรู้สึกที่ผูกพันต่อภาระหน้าที่ (Commitment) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) แรงจูงใจและเป้าหมายที่แตกต่างกันตามช่วงอายุ ดังนั้น ในการนิเทศการสอน ผู้นิเทศหรือ ผู้ทำหน้าที่นิเทศจะต้องเลือกใช้วิธีการนิเทศที่

เหมาะสม เพื่อช่วยให้ครูที่เป็นผู้ใหญ่ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพและสามารถมีการพัฒนาถึงจุดสูงสุด โดยมุ่งเน้นครูเป็นสำคัญ (Teacher Center) โดยการช่วยเหลือ แนะนำให้ครูสามารถการพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงระดับความเชี่ยวชาญหรือความสามารถทางการคิด และแรงจูงใจในการพัฒนา โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อช่วยครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนางาน ในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียนซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการนิเทศการสอนของ วัชรรา เล่าเรียนดี (2550 : 3) ที่กล่าวว่า การนิเทศการสอน เป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อที่จะพัฒนาหรือปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดการเรียน การสอนของครู เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน และ ในการพัฒนาครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตรจะต้องอาศัยการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กระบวนการสำคัญที่ควบคู่ไปกับการบริหารคือการนิเทศ การสอน โดยต้องเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากนโยบายการพัฒนาครูของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2554 เพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองกำหนดให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีระบบการนิเทศ ติดตามช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูให้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน :2554) ด้วยเหตุผลหลายประการที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องสร้างรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในโรงเรียนวัดสามง่ามโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมุ่งเน้นการสนับสนุนให้ครูรวมกลุ่มกันวางแผนและพัฒนาเทคนิคกระบวนการจัดการเรียนรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนของครูให้ เป็นครูดี ครูเก่ง มีศักยภาพพร้อมสำหรับ การเปลี่ยนแปลงเพื่อการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยใช้กระบวนการนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบและตอบสนองตามศักยภาพของครูแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกลี๊กแมน, กอร์ดอน และรอสกอร์ดอน (Glickman, Gordon and Ross-Gordon 2004 : 321-422อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2553 : 120-122)) โดยมีพื้นฐานความเชื่อว่า ทั้งผู้นิเทศและครูเป็นเพื่อนร่วมงานกัน มีความรู้ความสามารถ ในการปรับปรุงและพัฒนาการสอนใกล้เคียงกัน สามารถช่วยกันให้พัฒนาเจริญก้าวหน้าได้ มีแนวดำเนินการ คือ 1) ใช้วิถีทางประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกัน 2) ให้ความสำคัญกับมนุษย์ โดยให้มีอิสระที่จะเลือกทำตามที่ต้องการด้วยความสามารถของตนเอง 3) ยอมรับคนในฐานะมนุษย์ด้วยกันอย่างมีคุณค่า มีศักยภาพ 4) ระลึกอยู่เสมอว่าจะต้องมีความรับผิดชอบในตัวเอง จัดดำเนินการต่าง ๆ และตัดสินใจด้วยตนเอง และ 5) ยอมรับสภาพความเป็นจริงและความสามารถของแต่ละบุคคลที่มีอยู่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกที่จะพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทย และจากผลการวิเคราะห์เอกสาร งานวิจัยร่องรอยการปฏิบัติงาน การสัมภาษณ์ผู้บริหาร และบุคลากรของโรงเรียนวัดสามง่าม เกี่ยวกับสิ่งที่คาดหวังและสภาพจริงที่ปรากฏ จึงกำหนดสิ่งที่จะต้องเติมเต็ม (Gap) เพื่อเพิ่มเติมความรู้และทักษะที่จำเป็น ซึ่งเป็นเนื้อหา

สาระที่สำคัญในรูปแบบการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ประกอบด้วย

1. การพัฒนาคุณภาพนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนมุ่งพัฒนาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีภูมิภาวะและมีพัฒนาการในขั้นที่จะสามารถเรียนรู้ได้ง่าย โดยมีที่มาจากการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กตามแนวทฤษฎีของเพียเจต์ (Jean Peaget) สรุปว่า เด็กที่อยู่ในวัย 7-11 ปี อยู่ในขั้นการคิดแบบรูปธรรม (Concrete Operational Stage) และมีพัฒนาการอยู่ในขั้นที่สามารถใช้สมองคิด อย่างมีเหตุผล รู้จักแก้ปัญหา (Operation) มีความสามารถในการคิดย้อนกลับ (Reversibility) (สุรพล พยอมแย้ม 2544 : 33) ซึ่งเด็กในช่วงอายุดังกล่าว คือเด็กในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

2. การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมุ่งส่งเสริม สนับสนุนให้ครูเป็นครูมืออาชีพ ที่จัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยเลือกใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือกันโดยมีที่มาจากการศึกษาเกี่ยวกับวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ สรุปว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือกันเป็นกระบวนการ ที่นักเรียนที่มีความสามารถต่างกัน มารวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน (AJose and Joyner 1990, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2553 : 156)

3. การส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ โดยมุ่งพัฒนาให้โรงเรียนสามารถดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะการนิเทศการสอน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู โดยมีที่มาจากการศึกษาเกี่ยวกับการนิเทศการสอน สรุปว่า การนิเทศการสอนเป็นวิธีการที่มุ่งเน้นการช่วยปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนของครูโดยตรง ซึ่งอาจใช้วิธีการนิเทศรายบุคคลหรือวิธีการนิเทศรายกลุ่มที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของครูโดยใช้เทคนิควิธีการนิเทศที่หลากหลาย เน้นความร่วมมือกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน (Oliva and Pawlas 2001 : 565; วัชรรา เล่าเรียนดี 2550 : 253)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา และวิธีการเชิงระบบ

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นวิธีที่สำคัญวิธีหนึ่ง ซึ่งมีกระบวนการ ที่เป็นระบบ (Systematic) พัฒนามาจากแนวคิดวิธีการกระบวนการเชิงวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับกระบวนการวิจัยประยุกต์ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Study) ที่มีลักษณะเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ มีการศึกษา มีการออกแบบนวัตกรรม และมีการทดลองเพื่อตรวจสอบผล ด้วยวิธีการที่เป็นระบบระเบียบก่อนนำออกประยุกต์ใช้ผลิตหรือเผยแพร่ (ญาณภัทร สีหะมงคล.2522) ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนา มีขั้นตอนสำคัญ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการดำเนินการเริ่มต้นด้วยการวิจัย (Research₁) วิเคราะห์สภาพปัญหาให้ชัดเจนแล้ว เข้าสู่การพัฒนา (Development₁) คือ การพัฒนานวัตกรรมซึ่งเป็นทางเลือก หรือวิธีการใหม่ ๆ ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ และ การวิจัย (Research₂) คือ นำนวัตกรรมไปใช้จริง จากนั้นเป็นการ

พัฒนา (Development₂) คือ การประมวลผลเพื่อการปรับปรุงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วิธีการเชิงระบบ (System Approach) เป็นวิธีการทางความคิดซึ่งแสดงให้เห็นวิธีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยเน้นการมองปัญหาอย่างองค์รวม ทั้งนี้รูปแบบของวิธีการหาความรู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการวิเคราะห์ สังเคราะห์และวางรูปแบบ การดำเนินการโดยเกี่ยวข้องกับรูปแบบปฏิบัติทั้งภายในและภายนอก โดยใช้ระบบเปิดเป็นพื้นฐานความคิด (อุทัย บุญประเสริฐ, 2552) เควิน ครุส (Kevin Kruse 2004) ดิกส์ และ คาร์เร่ (Dick and Carey 1990) เสนอแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ADDIE Model ซึ่งมีการกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและมีลักษณะเป็นการออกแบบเชิงระบบ สามารถตรวจสอบได้ทุกขั้นตอน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิเคราะห์ (Analysis) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) และการพัฒนา (Development) ขั้นนำไปใช้ (Implement) และขั้นตอนการประเมิน (Evaluation) การนำวิธีการเชิงระบบ (System Approach) มาใช้เพื่อทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) เนื่องจากวิธีการเชิงระบบ มีกลไกและโครงสร้างหลักในการทำงาน 3 ส่วน ประกอบด้วย สิ่งนำเข้า/ตัวป้อน (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต/ผลลัพธ์ (Output) ซึ่งมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน

จากการสังเคราะห์แนวคิดของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ADDIE Model ของ เควิน ครุส (Kevin Kruse 2004) และ ของดิกส์ คาร์เร่ (Dick and Carey 1990) ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิด ในงานวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลlickแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของ ครูภาษาไทย โดยกำหนดการวิจัยเป็นขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นศึกษาวิเคราะห์ (Analysis) = Research : (R₁) เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสภาพที่คาดหวังกับสภาพจริงที่ปรากฏจากข้อมูลเชิงนโยบาย หลักการแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ขั้นตอนการออกแบบ (Design) และการพัฒนา (Development) = Development : (D₁) เป็นการสังเคราะห์ต้นแบบรูปแบบการนิเทศการสอนและหาประสิทธิภาพของรูปแบบนิเทศการสอน 3) ขั้นการนำไปใช้ (Implement) = Research : (R₂) เป็นการตรวจสอบเชิงประจักษ์โดยการนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ในสถานการณ์จริง และ 4) ขั้นการประเมินผล (Evaluation) = Development : (D₂) เป็นการประมวลผลรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อยืนยันประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness)

2. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการสอนแบบพัฒนาการ

การนิเทศแบบพัฒนาการ (Developmental Supervision) ของกลlickแมน และคณะ (Glickman and others 1990 : 185-192, อ้างถึงใน วัชราน เล่าเรียนดี 2553 : 120-122) กล่าวว่า เป็นการนิเทศที่คำนึงถึงธรรมชาติของมนุษย์ ศักยภาพของมนุษย์ ตลอดจนความแตกต่างกัน ในด้าน ต่าง ๆ ของมนุษย์ โดยเฉพาะมนุษย์ ที่เป็นผู้ใหญ่ (Adult) มีความสามารถในการคิดเชิงนามธรรม (Abstract Thinking) ความรู้สึกที่ผูกต่อภาระหน้าที่ (Commitment) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) แรงจูงใจและเป้าหมายที่แตกต่างกันตามช่วงอายุ ดังนั้น การนิเทศการสอนตามแนวคิดนี้ ผู้นิเทศหรือผู้ทำหน้าที่นิเทศจะ

เลือกใช้วิธีการนิเทศที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้ครูที่เป็นผู้ใหญ่ ได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพและสามารถมีการพัฒนาถึงจุดสูงสุดของแต่ละบุคคล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อช่วยครูให้สามารถปรับปรุงและพัฒนางานในวิชาชีพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อผู้เรียน

กลี๊กลแมน และคณะ (Glickman and others 2004 : 155-200, 464; วัชรรา เล่าเรียนดี 2550 : 133-140; วัชรรา เล่าเรียนดี และประเสริฐ มงคล 2545 : 29-35) ได้เสนอวิธีการนิเทศ แบบพัฒนาการ 4 วิธี คือ 1) วิธีการนิเทศแบบชี้แนะควบคุม (Directive Control Approach) 2) วิธีการนิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive Informational Approach) 3) วิธีการนิเทศแบบร่วมมือ (Collaborative Approach) และ 4) วิธีการนิเทศแบบไม่ชี้แนะ (Non-directive Approach)

3. หลักการ แนวคิดเกี่ยวกับ การอ่าน

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ที่เกี่ยวข้องกับการอ่านและการพัฒนาทักษะการอ่าน คือ การอ่านจับใจความ เป็นทักษะพื้นฐานที่มีความจำเป็นต่อทักษะการอ่านในระดับ สูงขึ้น เพราะการอ่านในใจทุกอย่างต้องอาศัยการอ่านจับใจความเป็นพื้นฐาน ผกาศรี เย็นบุตร (2542 : 137) อธิบายความหมายของการอ่านจับใจความว่า “เป็นการอ่านเพื่อเก็บสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เช่น เก็บจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่อง เก็บเนื้อเรื่อง เก็บแนวคิดหรือทัศนคติของผู้เขียน เก็บข้อเท็จจริงหรือความรู้สึก อารมณ์ของผู้เขียน” ซึ่งสอดคล้องกับสุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537 : 88) ได้กล่าวว่า ในการอ่านจับใจความนั้นนักเรียนจะต้องทำความเข้าใจข้อความหรือสารที่อ่านถึง 4 ขั้นตอน คือ การแปลความสำคัญของสัญลักษณ์ที่ปรากฏในสาร การทำความเข้าใจความหมายของคำ ประโยค และข้อความ การจับใจความสำคัญและแนวคิดของผู้เขียน และกระบวนการคิดที่เกิดขึ้น ขณะที่ทำความเข้าใจ

4. หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของ อาโจส และจอยเนอร์ (Ajose and Joyner 1990, อ้างถึงใน วัชรรา เล่าเรียนดี 2553 : 156) ซึ่งกล่าวว่า วิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นกระบวนการที่นักเรียนที่มีความสามารถต่างกันมารวมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเดียวกัน โดยที่การเรียนรู้แบบร่วมมือกัน จะต้องประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ 1) การพึ่งพาอาศัยกัน 2) การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างใกล้ชิด 3) ความรับผิดชอบต่อการทำงานกลุ่มต่อตนเองและต่อสมาชิกกลุ่ม 4) การใช้ทักษะทางสังคมและ 5) การใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม

จากการศึกษา วิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และประมวลผลเป็นข้อมูลสารสนเทศ และกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อการพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กลแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพ การจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย

สมมติฐานของการวิจัย

1. หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ มีสมรรถภาพการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน
2. หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่าน สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน
3. หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านสูงกว่า สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน ที่ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ และกระบวนการนิเทศการสอน
2. ตัวแปรตาม คือ ผลของการใช้รูปแบบการนิเทศ การสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน ประกอบด้วย
 - 2.1 สมรรถภาพการนิเทศการสอนของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ
 - 2.2 สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูผู้รับการนิเทศ
 - 2.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทักษะการอ่านของนักเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน
 - 2.4 ความพึงพอใจของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอน
 - 2.5 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูภาษาไทยที่ได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐมเขต 1 จำนวน 565 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลจำนวน 5 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ของโรงเรียนวัดสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 คน โดยมีกรอการสื่อสารและการประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงานของครู ซึ่งกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว จำแนกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. วิธีการนิเทศการสอนแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive Informational Approach) สำหรับครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน โดย ครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 เป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศ และครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 เป็นผู้รับการนิเทศ

2. วิธีการนิเทศการสอนแบบร่วมมือ (Collaborative Approach) สำหรับครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน ซึ่งทำหน้าที่สอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 และ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 โดยครูทั้งสองคน ร่วมมือกันพัฒนาการเรียนการสอน เปลี่ยนบทบาทกันทำหน้าที่เป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ

3. วิธีการนิเทศการสอนแบบไม่ชี้แนะ (Non-directive Approach) ประกอบด้วยครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 1 คน เป็นผู้สังเกตด้วยตนเอง

4. นักเรียนที่เรียนกับครูภาษาไทยกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูผู้รับการนิเทศ จำนวน 4 คน จาก 4 ห้องเรียน จำนวนทั้งสิ้น 166 คน ประกอบด้วย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 38 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 41 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 40 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 47 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน หมายถึง กระบวนการหรือขั้นตอนการศึกษา วิเคราะห์ และวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบการนิเทศการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ด้วย การนำแบบแผนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ร่วมกับหลักการ แนวคิดของ การออกแบบ การสอนเชิงระบบ (System Approach) มาประยุกต์ใช้ในกระบวนการวิจัยทั้งกระบวนการ เพื่อสร้างรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ขั้นศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analysis) = Research : (R₁) ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบและการพัฒนารูปแบบการนิเทศ การสอน (Design and Development) = Development : (D₁) ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ (Implementation) = Research : (R₂) และขั้นตอนที่ 4 ขั้นการประเมินผลรูปแบบการนิเทศการสอน (Evaluation) = Development : (D₂)

2. รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน หมายถึง แบบแผนที่แสดงถึงองค์ประกอบ ที่มีความสัมพันธ์กันของการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลต้องเลือกใช้วิธีการนิเทศให้เหมาะสม มีขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นการประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) 2) ขั้นการให้ความรู้ก่อนการนิเทศการสอน (Informing : I) 3) ขั้นการวาง

แผนการนิเทศการสอน (Planning : P) 4) ขั้นการปฏิบัติการนิเทศการสอน (Doing : D) และ 5) ขั้นการประเมินผลการนิเทศการสอน (Evaluating : E) มีการติดตาม ดูแล ให้คำแนะนำ (Mentoring) ในการนิเทศการสอนและการจัดการเรียนรู้ให้กับครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศอย่างต่อเนื่อง

3. สมรรถภาพการนิเทศการสอนของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ หมายถึง คະแนนความรู้และคะแนนทักษะการนิเทศการสอน ดังนี้

3.1 สมรรถภาพการนิเทศการสอนก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน คือ ผลรวมของ

1) คະแนนความรู้ ด้านการนิเทศการสอนได้มาจากการทดสอบก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ 2) คະแนนทักษะการนิเทศการสอนได้มาจากการประเมินทักษะการนิเทศการสอนขณะฝึกอบรม ซึ่งประเมินโดยผู้วิจัย และครูผู้ทำหน้าที่นิเทศประเมินตนเองด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.2 สมรรถภาพการนิเทศการสอนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน คือ ผลรวมของ 1) คະแนนความรู้ ด้านการนิเทศการสอน ได้มาจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน และ 2) คະแนนทักษะการนิเทศการสอนได้มาจากการประเมินทักษะการนิเทศการสอนครั้งสุดท้าย ซึ่งประเมินโดยผู้วิจัย และครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ประเมินตนเองด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูผู้รับการนิเทศ หมายถึง คະแนนความรู้และคะแนนทักษะการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่าน ดังนี้

4.1 สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน คือ ผลรวมของ 1) คະแนนความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่าน ได้มาจากการทดสอบก่อนการนิเทศการสอน ด้วยแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และ 2) คະแนนทักษะการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่าน ได้มาจากการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ ขณะฝึกอบรมซึ่งประเมินโดยผู้วิจัย และครูผู้รับการนิเทศ ประเมินตนเองด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4.2 สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน คือ ผลรวมของ 1) คະแนนความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านได้มาจากการทดสอบด้วยแบบทดสอบฉบับเดียวกันกับการทดสอบก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน และ 2) คະแนนทักษะการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านได้มาจากการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ครั้งสุดท้าย ซึ่งประเมินโดยผู้วิจัย และครูผู้รับการนิเทศประเมินตนเอง ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ หมายถึง ครูภาษาไทยที่ทำหน้าที่นิเทศการสอนเพื่อนครูด้วยวิธีการนิเทศที่กำหนดไว้ ได้แก่ ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/4 ทำหน้าที่นิเทศการสอนด้วยวิธีการนิเทศการสอนแบบชี้แนะให้ข้อมูล (Directive Informational Approach) ครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ผลัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่นิเทศการสอนด้วยวิธีการนิเทศการสอนแบบร่วมมือ (Collaborative Approach) และครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ทำหน้าที่นิเทศการสอนตนเองด้วยวิธีการนิเทศการสอนแบบไม่ชี้แนะ (Non-directive Approach)

6. ครูผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครูภาษาไทยที่ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้และรับการนิเทศด้วยวิธีการนิเทศที่กำหนดไว้ ได้แก่ ครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 เป็นครูผู้รับการนิเทศตามวิธีการนิเทศการสอนแบบชี้นำให้ข้อมูล (Directive Informational Approach) ครูภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้รับการนิเทศ ด้วยวิธีการนิเทศการสอนแบบร่วมมือ (Collaborative Approach) และครูภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 ทำหน้าที่ปรับปรุง พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการนิเทศการสอนแบบไม่ชี้นำ (Non-directive Approach) โดยผู้วิจัยเป็นผู้ให้คำแนะนำและช่วยเหลือตามคำร้องขอ

7. นักเรียน หมายถึง ผู้เรียนโรงเรียนวัดสามง่าม อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ที่ครูผู้รับการนิเทศ เป็นครูประจำชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 จำนวน 38 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/2 จำนวน 41 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5/3 จำนวน 40 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/2 จำนวน 47 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 166 คน

8. ผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่าน หมายถึง ผลรวมของคะแนนทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียน คือคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ด้วยแบบทดสอบที่ครูผู้รับการนิเทศ สร้างขึ้น และคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้รายครั้ง ด้วยแบบทดสอบที่ครูผู้รับการนิเทศสร้างขึ้น

9. พฤติกรรมการเรียนรู้ หมายถึง การแสดงออกในการร่วมมือกันเรียนรู้ของนักเรียนซึ่งจัดเป็นกลุ่มขณะเรียนรู้ทักษะการอ่านด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกันซึ่งครูผู้รับการนิเทศ เป็นผู้สังเกตและประเมินพฤติกรรม 5 ด้าน คือ 1) ด้านการวางแผนการทำงาน 2) ด้านการแสดงความคิดเห็น 3) ด้านการช่วยเหลือกัน 4) ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน และ 5) ด้านการควบคุมระเบียบวินัยของตนเองเพื่อให้งานกลุ่มบรรลุเป้าหมาย ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ แบบร่วมมือกันที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

10. ความพึงพอใจของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ หมายถึง การแสดงความรู้สึกของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊แมน ได้มาจากการสอบถาม 5 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการนิเทศการสอน 2) ด้านการสังเกตการสอน 3) ด้านบรรยากาศการนิเทศ 4) ด้านผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน และ 5) ด้านผลจากการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

11. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง การแสดงความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนของครูผู้รับการนิเทศ ได้มาจากการสอบถาม 4 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ 2) ด้านการฝึกทักษะปฏิบัติ 3) ด้านการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

การดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊แมนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย ในครั้งนี้ เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา

(Research and Development) โดยนำแบบแผนการวิจัยแบบนำแบบแผนการวิจัยแบบ Pre-Experimental Design โดยประยุกต์ใช้แบบการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (One-Group Pretest-Posttest Design) ผสมผสานกับ Quasi Experimental Design แบบดุลยภาพเวลาและกลุ่มตัวอย่างของการทดลองต่อเนื่อง (Equivalent Time-Samples Design)

การดำเนินการวิจัย เป็นการปฏิบัติตามแนวทางการวิจัยและพัฒนา ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ดำเนินการดังนี้

ขั้นที่ 1 การประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) ดำเนินการเพื่อจำแนกครูภาษาไทย ตามความแตกต่างของระดับขั้นพัฒนาการของครูโดยการประเมิน ผู้ประเมิน คือ ครูประเมินตนเอง เพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารโรงเรียน

ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศการสอน (Informing : I) ดำเนินการเพื่อการให้ความรู้เบื้องต้น ในการปฏิบัติก่อนการนิเทศ (Prerequisites) ให้กับครูภาษาไทยเพื่อให้ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ มีความรู้และทักษะ ทั้งด้านการนิเทศการสอนและการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้และทักษะทั้งด้านการจัด การเรียนรู้ทักษะการอ่านและการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการตามสภาพจริงในโรงเรียน มีทั้งการให้ความรู้เชิงทฤษฎีและทดลองปฏิบัติกับนักเรียนที่ครูรับผิดชอบ

ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศการสอน (Planning : P) ดำเนินการเพื่อให้ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนและครูผู้รับการนิเทศ แต่ละกลุ่มตามวิธีการนิเทศทั้ง 3 วิธี ร่วมกันวางแผนการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ทักษะ การอ่าน โดยกำหนดปฏิทินการนิเทศการสอน กำหนดเครื่องมือสังเกตการสอน กำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่าน

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการสอน (Doing : D) ดำเนินการเพื่อให้ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอนและครูผู้รับการนิเทศในแต่ละวิธีการนิเทศทั้ง 3 วิธี ได้ปฏิบัติการนิเทศการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านกับนักเรียนในสภาพจริงโดยครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ปฏิบัติการนิเทศการสอน โดยมีขั้นตอน 1) ประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2) สังเกตการสอนในชั้นเรียน และ 3) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศการสอน (Evaluating : E) ดำเนินการเพื่อให้ประเมินผลสำเร็จของครูผู้รับการนิเทศแต่ละกลุ่มตามวิธีการนิเทศทั้ง 3 วิธี โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ทักษะการอ่านและพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของนักเรียน สมรรถภาพการนิเทศการสอนซึ่งรวมทั้งความรู้และทักษะการนิเทศการสอน สมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งความรู้และทักษะในการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนพฤติกรรมการนิเทศการสอนและพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ได้จากการสังเกตของเพื่อนครูที่ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับการนิเทศ

เก็บรวบรวมข้อมูลเมื่อสิ้นสุดการดำเนินการนิเทศการสอน ในขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลรูปแบบ การนิเทศการสอน (Evaluation) = Development : (D₂) เป็นขั้นการประเมินผล เพื่อยืนยันผลของการนำไปใช้จากครูกลุ่มตัวอย่างและผู้บริหารโรงเรียน สังเคราะห์ข้อมูลและปรับปรุงรูปแบบการนิเทศการสอนให้เป็นรูปแบบที่สมบูรณ์ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยดำเนินการสอบถามความพึงพอใจของครูผู้ทำหน้าที่

นิเทศและครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน สอบถามความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทย และจัดสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมน

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ($\bar{X}\%$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าที (t) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การนำเสนอข้อมูลของการวิจัยในลักษณะพรรณนาความ และการพรรณนาความประกอบตาราง

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลี๊กแมนฯ ซึ่งรูปแบบการนิเทศการสอนที่ปรากฏ มีชื่อว่า “AIPDE Model” โดยมีหลักการ คือ ครูผู้สอน มีความแตกต่างกัน จึงต้องใช้วิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล วัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน และกระบวนการของการปฏิบัติการนิเทศการสอนที่ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 การประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) ขั้นที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศการสอน (Informing : I) ขั้นที่ 3 การวางแผนการนิเทศการสอน (Planning : P) ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการสอน (Doing: D) และขั้นที่ 5 การประเมินผลการนิเทศการสอน (Evaluating : E) ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลไกแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทย

2. ผลของการวิจัย เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของ กลlickแมน เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัด การเรียนรู้ทักษะการอ่านของครูภาษาไทย จากการทดลองใช้ รูปแบบการนิเทศการสอน AIPDE Model ในโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีผลการวิจัยดังนี้

2.1 ผลการประเมินสมรรถภาพการนิเทศการสอนของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ ด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ปรากฏผลดังนี้

1) ผลการทดสอบความรู้ด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมีความรู้ด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน

2) ผลการประเมินทักษะด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน โดยผู้วิจัย พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ มีทักษะด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน

3) ผลการประเมินทักษะด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน ของ ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศประเมินตนเอง พบว่า ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมีทักษะด้านการนิเทศการสอนและด้านการใช้เครื่องมือสังเกตการสอนหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน

2.2 ผลการประเมินสมรรถภาพด้านการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่าน และการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ปรากฏผลดังนี้

1) จากผลการทดสอบความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้รับการนิเทศ มีความรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน

2) จากผลการประเมินทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ โดยผู้วิจัย พบว่า ครูผู้รับการนิเทศ มีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน

3) จากผลการประเมินทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้โดยครูผู้รับการนิเทศประเมินตนเอง พบว่า ครูผู้รับการนิเทศมีทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านและด้านการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ หลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน

2.3 ผลการประเมินทักษะการอ่านและพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนด้านทักษะการอ่านจับใจความหลังการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนด้านพฤติกรรมการเรียนรู้แบบ

ร่วมมือกันของนักเรียน พบว่า ค่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของพฤติกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือกันของนักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้นตามลำดับ

2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลีคแมน พบว่า โดยภาพรวมครูผู้ทำหน้าที่นิเทศและครูผู้รับนิเทศ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลีคแมน อยู่ในระดับมากที่สุด

2.5 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่านของครูภาษาไทย อยู่ในระดับมากที่สุด ทุกกลุ่มวิธีการนิเทศ

การอภิปรายผล

1. รูปแบบการนิเทศการสอน มีความสอดคล้องกับทฤษฎีและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการของการนิเทศการสอน มีความสัมพันธ์และต่อเนื่องกันของแต่ละขั้นตอน มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการของโรงเรียน มีความสอดคล้องกับวิธีดำเนินการ มีความสอดคล้องกับเครื่องมือที่ใช้ มีการให้คำปรึกษาดูแล (Mentoring) และสามารถนำไปใช้จริงในภาคปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่พัฒนาขึ้น มีการออกแบบเชิงระบบ โดยเริ่มต้นจากขั้นการวิเคราะห์สภาพที่เป็นจริง เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเชิงนโยบาย เป้าหมายและสภาพบริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่คาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจะนำไปสู่การศึกษาปัญหา ความต้องการและจุดบกพร่องต่าง ๆ เพื่อการระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ในการพัฒนาที่ชัดเจนสอดคล้องกับ วัชรฯ เล่าเรียนดี (2550 : 5, 9) ที่กล่าวไว้ว่าการกำหนดจุดหมายได้ชัดเจนเท่าใดยิ่งทำให้มองเห็นแนวทางปฏิบัติและเป้าหมายที่ชัดเจนขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะงานการนิเทศการสอนซึ่งเป็นงานที่ปฏิบัติร่วมกับครูเพื่อให้ส่งผลถึงผู้เรียนโดยตรง

2. รูปแบบการนิเทศการสอนมีประสิทธิภาพทำให้ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศแต่ละกลุ่มตามวิธีการนิเทศมีสมรรถภาพการนิเทศการสอน หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน และครูผู้รับการนิเทศมีสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่าน หลังการใช้รูปแบบการนิเทศสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศการสอนมีความเหมาะสม สอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎีการนิเทศการสอนแบบพัฒนาการและการนำไปใช้จึงสามารถพัฒนาให้ครูมีสมรรถภาพสูงขึ้นทั้งผู้ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ กล่าวคือ องค์ประกอบด้านหลักการ กำหนดว่า ครูผู้สอน มีความแตกต่างกัน จึงต้องใช้วิธีการนิเทศให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับหลักการนิเทศแบบพัฒนาการ (Glickman 1995 : 185, อ้างถึงใน วัชรฯ เล่าเรียนดี 2553 : 125) ว่าเป็นการนิเทศที่คำนึงถึงธรรมชาติของ ศักยภาพ ตลอดจนความแตกต่างกันของมนุษย์ในด้านความสามารถ การคิดเชิงนามธรรม (Abstract Thinking) ความรู้สึกที่ผูกต่อภาระหน้าที่ (Commitment) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) แรงจูงใจและเป้าหมาย ที่แตกต่างกันตามวัย โดยตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานว่ามนุษย์ สามารถพัฒนาตนเองได้ โดยแนวคิดการนิเทศแบบพัฒนาการของกลีคแมน (Glickman 1995, อ้างถึงใน วัชรฯ เล่าเรียนดี 2553 : 119- 123) ที่ว่าการนิเทศที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของครูโดยตรง จากระดับที่มี

ความสามารถในการพัฒนาตนเองต่ำไปสู่การมีความสามารถในการพัฒนาตนเองที่สูงขึ้น อันจะส่งผลทั้งด้านการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการจัดกลุ่มครูตามวิธีการนิเทศต้องให้ครูผู้รับการนิเทศยอมรับที่จะให้ครูผู้ทำหน้าที่นิเทศมานิเทศตน เช่น กรณีการนิเทศแบบชี้แนะ ให้ข้อมูล ผู้รับการนิเทศแบบชี้แนะต้องให้การยอมรับครูผู้ทำหน้าที่นิเทศแบบชี้แนะให้ข้อมูล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากขั้นตอนการนิเทศการสอนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ที่เรียกว่า “AIPDE Model” มีหลายขั้นตอน ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ ควรพิจารณาในประเด็นต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการประเมินสภาพและสมรรถนะในการทำงาน (Assessing : A) ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศการสอน ผู้ที่จะนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ ต้องสร้างความเข้าใจ ให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งทำหน้าที่ หากผู้ประเมินทุกฝ่ายมีความเข้าใจไม่ตรงกัน จะนำไปสู่ผลที่ได้รับ คือ กลุ่มผู้รับการนิเทศที่ไม่เหมาะสมกับความแตกต่างกันของครูตามแนวคิดการนิเทศแบบพัฒนาการของกลีกแมน
2. ในขั้นตอนการให้ความรู้ก่อนการนิเทศการสอน (Informing : I) ต้องดำเนินการพัฒนาผู้รับการนิเทศด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการตามสภาพจริงในโรงเรียน มีทั้งการให้ความรู้เชิงทฤษฎีและทดลองปฏิบัติกับนักเรียนที่ครูรับผิดชอบ ด้านการนิเทศการสอนและการใช้เครื่องมือสังเกตการสอน ด้านการจัดการเรียนรู้ทักษะการอ่านด้วยวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน และการเขียนแผนจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความสามารถในการเรื่องที่นิเทศอย่างเพียงพอ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียนได้ด้วยความมั่นใจ
3. ในขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการสอน (Doing : D) ต้องให้ความสำคัญกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ทำหน้าที่นิเทศกับผู้รับการนิเทศ โดยเฉพาะการสร้างบรรยากาศการทำงานแบบกัลยาณมิตร และผู้ที่จะนำรูปแบบการนิเทศการสอนไปใช้ ต้องช่วยเหลือ ดูแล (Mentoring) ให้การดำเนินการนิเทศการสอนในแต่ละวิธีการให้เป็นไปตามหลักการและบรรลู่วัตถุประสงค์ของการนิเทศการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอน โดยนำแนวคิดของนักการศึกษาอื่น ๆ เช่น การวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของเกลทฮอร์น (Glatthorn) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลที่เกิดจากการใช้รูปแบบการนิเทศการสอนตามแนวคิดของกลีกแมน (Glickman) ในครั้งนี้
2. เนื่องจากทักษะเพื่อการสื่อสารมีทั้ง การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน โดยเฉพาะทักษะการเขียนมีความสำคัญต่อการสื่อสาร ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบ การนิเทศการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนในทุกระดับชั้น

3. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศการสอนที่ส่งเสริมและพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในกลุ่มสาระอื่น ๆ ที่เป็นการฝึกทักษะการปฏิบัติของนักเรียน เช่น สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กระทรวง ศึกษาธิการ. นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาการอ่านของนักเรียน ปี 2552 [Online]. Accessed 2 May 2009. Available form <http://blog.Eduzones.com/diaw30>.

_____. แนวทางการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ในปีการศึกษา 2552 [Online]. Accessed 2 May 2009. Available from <http://blog.Eduzones.com/diaw 30>.

กรมวิชาการ. คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา : การนิเทศ. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2539.

_____. รายงานการศึกษาความพร้อมการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปีการศึกษา 2546. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

_____. รายงานการติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ระดับประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2546.

_____. ผังมโนทัศน์และสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2546.

_____. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2551.

ญาณภัทร สีหะมงคล. วิจัยและพัฒนา [Online]. Accessed 26 May 2009. Available from <http://www.ntc.ac.th/news/.../research>.

ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล. การใช้ภาษาไทย (ฉบับปรับปรุง) หน่วยที่ 9. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2538.

ทิตนา แคมมณี. ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลินิก. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535.

ผกาศรี เย็นบุตร. การอ่าน. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2542.

แววมยุรา เหมือนนิล. การอ่านจับใจความ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาสน์, 2541.

วัชรรา เล่าเรียนดี. การนิเทศการสอน. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.

- _____ . การนิเทศการสอน. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553.
- _____ . รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2552.
- วัชรรา เล่าเรียนดี และประเสริฐ มงคล. การศึกษาพฤติกรรมการณ์เทศการสอนของอาจารย์นิเทศและการนำพฤติกรรมการณ์เทศไปใช้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2545.
- สังัด อุทรานันท์. การนิเทศการศึกษา หลักการ ทฤษฎีและปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2530.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2545.
- _____ . ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพมหานคร : สำนักมาตรฐานนโยบายและแผนการศึกษา สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552.
- _____ . แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552- 2559) : ฉบับสรุป. กรุงเทพมหานคร : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553.
- _____ . กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553. กรุงเทพมหานคร : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. เอกสารประกอบการศึกษาดำเนินงานหลักสูตรผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2547.
- _____ . นโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อรองรับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองปีงบประมาณ 2554 [Online . Accessed 8 January 2011. Available from <http://www.sobdai.com/news-education/399--2554.html> .
- สุรพล พยอมแย้ม. จิตวิทยาพื้นฐานสำหรับการศึกษา. นครปฐม : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร , 2544.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- _____ . เอกสารการสอนชุดวิชาการอ่านภาษาไทย หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2541.
- อุทัย บุญประเสริฐ. วิธีการเชิงระบบ [Online]. Accessed 12 January 2009. Available from <http://doed.edu.ku.ac.th/article/systemmethod.pdf>.

ภาษาต่างประเทศ

- Acheson, Keith A., and Meredith, Gall D. Techniques in the Clinical Supervision of Teachers. U.S.A. : A Division of Addison Wesley Longman, Inc., 1997.
- Adams, Harold P., and Frank, Dickey G. Basic Principles of Supervision. New York : American Book Co., 1956.
- Alfonso, Robert J., Gerald, Firth R., and Richard, Neville F. Instructional Supervision : A Behaviors Systems. Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc., 1981.
- Glickman, Carl D. Supervision and Instructional : A Development Approach. 2nd ed. Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc., 1990.
- Glickman, Carl D., Gordon, Stephen P., and Ross-Gordon, Jovita M. Supervision and Instructional Leadership : A Development Approach. 3rd ed. Massachusetts : Allyn and Bacon, Inc., 1995.
- _____. Supervision and Instructional Leadership : A Development Approach. 5th ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 2001.
- _____. Supervision and Instructional Leadership : A Development Approach. 6th ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 2004.
- _____. Supervision and Instructional Leadership : A Development Approach. 8th ed. Boston : Allyn and Bacon, Inc., 2009.
- Joyce, Bruce R., Marsha Weil, and Emily Calhoun. Models of Teaching. 7th ed. Boston : Pearson Education, Inc., 2004.
- Kevin Kruse. "Introduction to Instructional Design and the ADDIE Model." Retrieved [Online]. Accessed 6 October 2004. Available from http://www.E-learningguru.com/articles/art2_1.htm.
- McGregor, Douglas. The Human Side of Enterprise. New York : McGraw-Hall, 1960.
- Meekins, Amy Seskens. Teaching on the Academic Program and Social Acceptance of Academically Handicapped Elementary Men streamed Audients, DAL. 49, 3 (1987) : 51.
- Oliva, Peer F., and Pawlas, George E. Supervision for Today's Schools. 6th ed. New York : John Wiley & Sons, Inc., 2001.
- "Program for International Student Assessment." Retrieved [Online]. Accessed 20 September 2008. Available from <http://www.pisa.oecd.org>